

INSPEKTOR PRACY
Państwowej Inspekcji Pracy
Okręgowego Inspektoratu Pracy
40-017 Katowice, ul. Graniczna 29
ODDZIAŁ OIP
44-200 Rybnik, ul. 3-go Maja 27
tel. (32) 422 27 24;
porady prawne 801 002 202; (32) 720 03 99
04175

(pieczęć nagłówkowa inspektora pracy)

Nr rej. 04175-5317-K107-Pt/15

Zespół Szkół Ekonomicznych
im. Oskara Langego w Wodzisławiu Śl.

Wpłynęło dnia 03.12.2015r.

Nr z rejestru PP 2566.2015r.

Znak sprawy: XSE: 0910.8.2015r.

Podpis: Wojak

PROTOKÓŁ KONTROLI

pracodawcy^(*) przedsiębiorcy niebędącego innego podmiotu^(*)
pracodawcą^(*)

wydzielonej jednostki organizacyjnej: pracodawcy^(*) przedsiębiorcy niebędącego
pracodawcą^(*)

REGON: 27667138700000

NIP: 6471772082

Na podstawie art. 24 ust. 1, w związku z art. 31 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (Dz.U. z 2015 poz. 640)

Starszy inspektor pracy - mgr inż. Jacek Bijok

(tytuł służbowy oraz imię i nazwisko inspektora pracy)

działający w ramach terytorialnej właściwości Okręgowego Inspektoratu Pracy w Katowicach
przeprowadził kontrolę w:

ZESPÓŁ SZKÓŁ EKONOMICZNYCH IM.OSKARA LANGEGO W WODZISŁAWIU ŚLĄSKIM

(nazwa podmiotu kontrolowanego)

44-300 WODZISŁAW ŚLĄSKI, UL. SZKOLNA 1

(adres podmiotu kontrolowanego)

(nazwa wydzielonej jednostki podmiotu kontrolowanego)^(*)

(adres wydzielonej jednostki podmiotu kontrolowanego)^(*)

MARIA LACH, tel. [REDAKTOWANE]

(imię i nazwisko osoby reprezentującej podmiot kontrolowany)

Dyrektor

(nazwa organu reprezentującego podmiot kontrolowany)^(*)

Data rozpoczęcia działalności przez podmiot kontrolowany: 1974r;

data objęcia stanowiska przez osobę lub powołania organu reprezentującego podmiot kontrolowany: 09.2013

Kontrolę przeprowadzono w dniu(ach):

1,2,3.12.2015 r.

(oznaczenie dni, w których przeprowadzono kontrolę)

Liczba:pracujących: 108, w tym:

- na podstawie umów cywilno-prawnych: 1,
- osób prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą: 0,
- cudzoziemców: 0,
- zatrudnionych w ramach stosunku pracy: 107, w tym kobiet: 83, młodocianych: 0, niepełnosprawnych: 1,

w kontrolowanym podmiocie.

Data poprzedniej kontroli: dotychczas nie kontrolowany przez organy PIP

Cel kontroli: Kontrola przestrzegania przez pracodawcę przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy oraz wybranych przepisów z zakresu prawnej ochrony pracy.

Informacje ogólne

Kontrolę rozpoczęto po okazaniu legitymacji służbowej, bez uprzedniego zawiadomienia, oraz bez upoważnienia do przeprowadzenia kontroli – ze względu na charakter działalności Zespołu Szkół Ekonomicznych w Wodzisławiu Śląskim spełnienie ww. warunków nie jest wymagane. Podmiot kontrolowany nie jest przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

W dniu rozpoczęcia kontroli poproszono dyrektorkę szkoły o poinformowanie przedstawicieli działających w ZSE organizacji związkowych, tj:

- Związku Nauczycielstwa Polskiego,
- NSZZ „Solidarność”

o możliwości uzyskania w informacji o tematyce i zakresie kontroli, a także zgłoszenia uwag oraz uzyskania informacji o wynikach kontroli i podjętych decyzjach, które to prawo wynika z art. 29 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007r. o Państwowej Inspekcji Pracy.

W czasie kontroli żaden z przedstawicieli trzech działających w spółce organizacji związkowych nie wyraził chęci spotkania z kontrolującym.

Okazano książkę kontroli przedsiębiorcy w której kontrolujący dokonał wpisu o terminie rozpoczęcia kontroli i zakresie kontroli.

Zakres kontroli:

- Nawiązywanie i rozwiązywanie stosunku pracy, szkolenia bhp i badania lekarskie
- Szkolenie w dziedzinie BHP dla pracodawców, dokumentacja szkoleniowa.
- Czas pracy
- Wynagrodzenia i inne świadczenia
- Urlopy wypoczynkowe.
- Ocena ryzyka zawodowego
- Odzież i obuwie robocze, środki ochrony indywidualnej.
- Obiekty i pomieszczenia pracy, zaplecze higieniczno sanitarne
- Maszyny i urządzenia techniczne, stanowiska pracy
- Urządzenia i instalacje energetyczne
- Urządzenia podlegające Urzędowi Dozoru Technicznego
- Nadzór i kontrola stanu bhp, służba bhp
- Służba medycyny pracy.
- Druk ZUS IWA
- Składki na Fundusz Pracy
- Wypadki przy pracy

1. W czasie kontroli sprawdzono realizację uprzednich decyzji i wystąpień organów Państwowej Inspekcji Pracy oraz wniosków, zaleceń i decyzji organów kontroli i nadzoru nad warunkami pracy:

Nie dotyczy – jak wynika z rejestru kontroli PIP oraz według oświadczenia pracodawcy ZSE dotychczas nie był kontrolowany przez organy Państwowej Inspekcji Pracy, w związku z czym nie wydano środków prawnych wymagających sprawdzenia. Brak także informacji na temat kontroli innych organów nad warunkami pracy w tym wydanych przez nie uwag, zaleceń i decyzji.

2. W czasie kontroli stwierdzono co następuje:

Nawiązywanie i rozwiązywanie stosunku pracy, szkolenia bhp i badania lekarskie

Na żądanie kontrolującego okazano imienny wykaz aktualnie zatrudnionych pracowników i ostatnio zwolnionych. Z tego wykazu losowo wybrano pracowników do kontroli akt osobowych. Okazano teczki z aktami osobowymi zatrudnionych pracowników podzielone na 3 części. Dokumenty w aktach są ponumerowane i spisane w wykazie w każdej części. Akta zawierają większość wymaganych dokumentów.

Sprawdzono akta osobowe losowo wybranych pracowników aktualnie zatrudnionych. Szczegółów dotyczące zatrudnienia, zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego, badań lekarskich i

przeciwwskazań do zatrudnienia pracowników zatrudnionych kilka lat, w tabeli wskazano badania wstępne i ostatnie dwa badania okresowe. Podobnie w tabeli podano daty szkoleń okresowych (pierwsze i dwa ostatnie).

Nieprawidłowości zaznaczono podkreśleniem.

Lp	Imię Nazwisko	rodzaj aktualnej (ostatniej) umowy o pracę		data pierwszego dnia pracy	data szkolenia wstępnego bhp instruktaż ogólny	zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do zatrudnienia wstępne i okresowe		data szkolenia okresowego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy
		zawarta od dnia	zawarta do dnia	data sporządzenia druku ZUS P ZUA	data przeprowadzenia instruktażu stanowiskowego	data wystawienia zaświadczenia lekarskiego	termin następných badań okresowych	
1	Imię Nazwisko	rodzaj umowy o pracę		1-szy dzień pracy	instruktaż ogólny	data badania	data ważności	bhp okresowe
	██████████ h	na czas zastępstwa		26.05.2014	26.05.2014	22.05.2014	22.05.2016	28.05.2015
1	stanowisko/etat/wynagr.	zawarta od dnia	zawarta do dnia	zgłoszenie ZUS	instruktaż stan.			
	sprzątaczką, 1/1, + premia	1.08.2014	powrotu ██████████	30.05.2014	27.05.2014			
2	Imię Nazwisko	rodzaj umowy o pracę		1-szy dzień pracy	instruktaż ogólny	data badania	data ważności	bhp okresowe
	██████████	na czas zastępstwa		3.12.2014	3.12.2014	3.12.2014	3.12.2016	Nie dotyczy
2	stanowisko/etat/wynagr.	zawarta od dnia	zawarta do dnia	zgłoszenie ZUS	instruktaż stan.	11.03.2015	30.06.2017	
	sprzątaczką, 1/1, + premia	22.11.2015	powrotu ██████████	8.12.2014	4.12.2014	1.10.2015	21.10.2017	
3	Imię Nazwisko	rodzaj umowy o pracę		1-szy dzień pracy	instruktaż ogólny	data badania	data ważności	bhp okresowe
	██████████	na czas określony		1.08.2014	1.08.2014	24.07.2014	24.07.2016	30.06.2015
3	stanowisko/etat/wynagr.	zawarta od dnia	zawarta do dnia	zgłoszenie ZUS	instruktaż stan.			
	Prac. Admin. 1/2 e, + premia	3.03.2015	31.12.2015	5.08.2014	4.08.2014			
4	Imię Nazwisko	rodzaj umowy o pracę		1-szy dzień pracy	instruktaż ogólny	data badania	data ważności	bhp okresowe
	██████████	na czas nieokreślony		01.12.2009	01.12.2009	24.11.2009	24.11.2011	1.12.2009
4	stanowisko/etat/wynagr.	zawarta od dnia	zawarta do dnia	zgłoszenie ZUS	instruktaż stan.	24.11.2014	24.11.2015	8.09.2010
	woźny, 1/2 e, ██████████	01.03.2013	--	02.12.2009	01.12.2009	26.11.2015	26.11.2016	03.09.2013
5	Imię Nazwisko	rodzaj umowy o pracę		1-szy dzień pracy	instruktaż ogólny	data badania	data ważności	bhp okresowe
	██████████	na czas nieokreślony		01.02.2008	01.02.2008	22.01.2008	22.01.2010	8.09.2010
5	stanowisko/etat/wynagr.	zawarta od dnia	zawarta do dnia	zgłoszenie ZUS	instruktaż stan.	11.01.2012	11.01.2014	03.09.2013
	woźny, 1/2 e, ██████████	30.04.2009	--	05.02.2008	01.02.2008	14.01.2014	14.01.2016	
6	Imię Nazwisko	rodzaj umowy o pracę		1-szy dzień pracy	instruktaż ogólny	data badania	data ważności	bhp okresowe
	██████████	na czas nieokreślony		01.09.2003	01.09.2003	22.08.2003	22.08.2005	8.12.2003
6	stanowisko/etat/wynagr.	zawarta od dnia	zawarta do dnia	zgłoszenie ZUS	instruktaż stan.	23.11.2012	23.11.2014	8.09.2010
	portier, 1/1, ██████████	01.12.2005	--	24.09.2003	01.09.2003	28.11.2014	28.11.2016	4.10.2013
7	Imię Nazwisko	rodzaj umowy o pracę		1-szy dzień pracy	instruktaż ogólny	data badania	data ważności	bhp okresowe
	██████████	na czas nieokreślony		05.09.2011	05.09.2011	05.09.2011	05.09.2013	03.09.2012
7	stanowisko/etat/wynagr.	zawarta od dnia	zawarta do dnia	zgłoszenie ZUS	instruktaż stan.	20.08.2013	20.08.2015	
	Pomoc biurowa, ██████████	01.10.2013	--	09.09.2011	06.09.2011	30.06.2015	30.06.2017	
8	Imię Nazwisko	rodzaj umowy o pracę		1-szy dzień pracy	instruktaż ogólny	data badania	data ważności	bhp okresowe
	██████████	na czas nieokreślony		02.01.2007	03.01.2007	2.01.2007	2.01.2009	1.09.2008
8	stanowisko/etat/wynagr.	zawarta od dnia	zawarta do dnia	zgłoszenie ZUS	instruktaż stan.	11.01.2013	11.01.2015	1.09.2011
	Sprzątaczką, 1/1, ██████████	01.01.2008	--	5.01.2007	03.01.2007	12.01.2015	30.06.2016	02.09.2013

Z ewidencji czasu pracy ██████████ zatrudnionego w 1/2 etatu wynika, że w dniu 1.12.2009r był w pracy w godzinach od 13:00 do 19:00, tj. 6 godzin, i w tym dniu uczestniczył w szkoleniu wstępnym z zakresu bhp - z karty szkolenia wynika, że szkolenie trwało łącznie 11 godzin (3+8), co nie współgra z ewidencją czasu pracy.

W trakcie kontroli nie stwierdzono, aby pracodawca dopuszczał do pracy pracowników bez przeprowadzenia szkoleń z zakresu bhp. Szkolenia wstępne (instruktaż ogólny i stanowiskowy) przeprowadza się przed dopuszczeniem pracownika do pracy w pierwszym i drugim dniu zatrudnienia, zaświadczenia oraz karty szkoleń bhp potwierdzające odbycie szkolenia przez

Pracownicy posiadają aktualne zaświadczenia lekarskie o braku przeciwwskazań do zatrudnienia.

Sprawdzono akta osobowe pracowników ostatnio zwolnionych. Szczegóły dotyczące sposobu rozwiązania umów o pracę, świadectw pracy zawarto w poniższej tabeli:

L.P.	Imię Nazwisko	umowa o pracę/ etat/ wynagrodzenie	Świadectwo pracy potwierdzające okres zatrudnienia od-do sposób rozwiązania umowy o pracę	data wydania Świadectwa pracy
1	██████████	Umowa o pracę na czas nieokreślony od 01.02.2001 do 21.05.2014 1/1 etat - ██████████	od 01.02.2001r. do 21.05.2014r. porozumienie stron art.30 §1pkt.1 KP	21.05.2014r.
2	██████████	Umowa o pracę na czas nieokreślony od 10.01.2009 do 30.09.2015 ½ etatu - ██████████	od 10.01.2009 do 30.09.2015 rozwiązanie umowy o pracę za wypowiedzeniem przez pracodawcę	30.09.2015

Szkolenie w dziedzinie BHP dla pracodawców, dokumentacja szkoleniowa.

Dyrektorka Szkoły posiada zaświadczenie ze szkolenia okresowego z zakresu bhp dla pracodawców (dokument z dnia 4.01.2012r).

██████████ – kierownik gospodarczy posiada zaświadczenie ze szkolenia okresowego z zakresu bhp dla osób kierujących pracownikami (dokument z dnia 18.12.2007r i kolejny z dnia 22.06.2012r).

Nie okazano programów szkolenia wstępnego oraz szkolenia okresowego, określających szczegółową tematykę, formy realizacji i czas trwania szkolenia, dla poszczególnych grup stanowisk, zgodnie z wymogami znowelizowanego rozporządzenia w sprawie szkoleń z zakresu bhp.

Czas pracy

Pracodawca stosuje w zakładzie podstawowy i równoważny system czasu pracy w trzymiesięcznym okresie rozliczeniowym.

Pracodawca sporządza harmonogramy pracy dla pracowników gospodarczych (woźnych, sprzątaczek, portierów) zatrudnionych w równoważnym systemie czasu pracy.

Pracodawca prowadzi godzinową ewidencję czasu pracy w postaci indywidualnych kart czasu pracy. Ewidencja sporządzana jest na podstawie list obecności.

Z przedstawionej ewidencji czasu pracy wynika, że pracownicy zatrudniani byli w przeciętnie 5 dniowym tygodniu pracy. Dniami wolnymi z tytułu przeciętnie 5 dniowego tygodnia pracy są soboty. Za przepracowany dzień wolny (sobotę) pracownicy otrzymują dzień wolny. Pracownicy nie pracują w godzinach nadliczbowych.

Ujawniono, że bywają przypadki zatrudniania pracowników gospodarczych 2 razy w tej samej dobie pracowniczej.

Np. ██████████ pracował w dniu 2.11.2015r od 13:00 do 17:00, a następnego dnia rozpoczął pracę o 7:00 i pracował do 12:00. W dniu 13.11.2015r pracował od 11:00 do 15:00, a następnego dnia rozpoczął pracę o 7:00 i pracował do 15:00. W dniu 16.11.2015r pracował od 12:00 do 16:00, a następnego dnia rozpoczął pracę o 7:00 i pracował do 11:00. W dniu 19.11.2015r pracował od 15:00 do 19:00, a następnego dnia rozpoczął pracę o 7:00 i pracował do 11:00.

██████████ w dniu 2.11.2015r pracował od 17:00 do 21:00, a następnego dnia rozpoczął pracę o 15:00 i pracował do 21:00, w kolejnym dniu pracował od 12:00 do 21:00.

██████████ w dniu 9.11.2015r pracował od 13:00 do 17:00, a następnego dnia rozpoczął pracę o 11:00 i pracował do 15:00, podobnie w dniach 12 i 13.11.2015r. W dniu 16.11.2015r pracował od 12:00 do 16:00, a następnego dnia rozpoczął pracę o 7:00 i pracował do 11:00.

Wynagrodzenia i inne świadczenia

Kontrolą objęto listy płac za listopad 2015. Pracownicy otrzymują wynagrodzenia zgodnie z zawartymi umowami o pracę. Nie ujawniono wypłat wynagrodzenia w kwotach niższych niż obowiązujące najniższe wynagrodzenie określone w ustawie o minimalnym wynagrodzeniu za pracę.

Na listach płac wskazano poszczególne składniki wynagrodzenia, pracownicy zatrudnieni w porze nocnej otrzymują dodatki za pracę w porze nocnej. W przypadku pracy w godzinach

W listopadzie np. [REDAKTOWANE] zatrudniony w wymiarze ½ etatu przy normie miesięcznej wynoszącej 80 godzin przepracował 106 godzin – za godziny ponadwymiarowe wypłacono wynagrodzenie w kwocie [REDAKTOWANE] zł i za pracę w porze nocnej [REDAKTOWANE] zł.

Wynagrodzenia wypłacane są do ostatniego dnia przepracowanego miesiąca na indywidualne rachunki bankowe.

Urlopy wypoczynkowe

Z okazanej ewidencji urlopów wypoczynkowych wynika, że pracodawca udziela urlopy w taki sposób, aby jedna część urlopu obejmowała co najmniej 14 dni kalendarzowych. Urlopy zaległe wykorzystywane są do końca trzeciego kwartału roku następnego.

Ocena ryzyka zawodowego

W zakładzie przeprowadzono udokumentowaną ocenę ryzyka zawodowego na poszczególnych stanowiskach pracy: dyrektor, nauczyciel, księgowy, kierownik gospodarczy, sekretarz, specjalista, samodzielny referent, sprzątaczką, portier - dozorca, woźny – okazano dokumentację ze stycznia 2014r.

Pracownicy zostali poinformowani o ryzyku zawodowym na poszczególnych stanowiskach pracy.

W ocenie ryzyka na stanowisku sprzątaczką nie uwzględniono np. zagrożeń związanych z możliwością oparzenia lub zatrucia czynnikami chemicznymi stosowanymi przy myciu i dezynfekcji toalet (płynы domestos, tytan, sidolux, silux).

Odzież i obuwie robocze, środki ochrony indywidualnej.

Pracodawca dokonał ustalenia zasad przydziału odzieży roboczej oraz środków ochrony indywidualnej i środków czystości przewidzianych do stosowania na określonych stanowiskach pracy.

Pracownikom przydzielono odzież i obuwie robocze zgodnie z ustalonymi w zakładzie zasadami przydziału odzieży i obuwia roboczego, co potwierdzono w oddzielnej ewidencji.

Na karcie przydziału odzieży i obuwia roboczego [REDAKTOWANE] – nauczyciel przedmiotów zawodowych – gastronom, [REDAKTOWANE] – nauczyciel przedmiotów zawodowych – gastronom, [REDAKTOWANE] – sprzątaczką, [REDAKTOWANE] - woźny nie potwierdzili otrzymania należytnej odzieży.

Odzież robocza jest prana przez pracowników. Za pranie i konserwację odzieży wypłacany jest ekwiwalent pieniężny w kwocie od [REDAKTOWANE] zł/m-c (proporcjonalnie do wymiaru etatu), który wypłacany jest raz w roku – przeważnie w grudniu. Na dzień kontroli przygotowana jest lista naliczonych ekwiwalentów za pranie za 2015r do wypłaty w grudniu 2015r.

Nie okazano kart charakterystyki substancji chemicznych stosowanych do mycia i dezynfekcji – płynы Domestos, Tytan, Sidolux, Silux.

Obiekty i pomieszczenia pracy, zaplecze higieniczno sanitarne

Kontrolą objęto pomieszczenia pracy w Wodzisławiu Śląskim przy ul. Szkolnej 1.

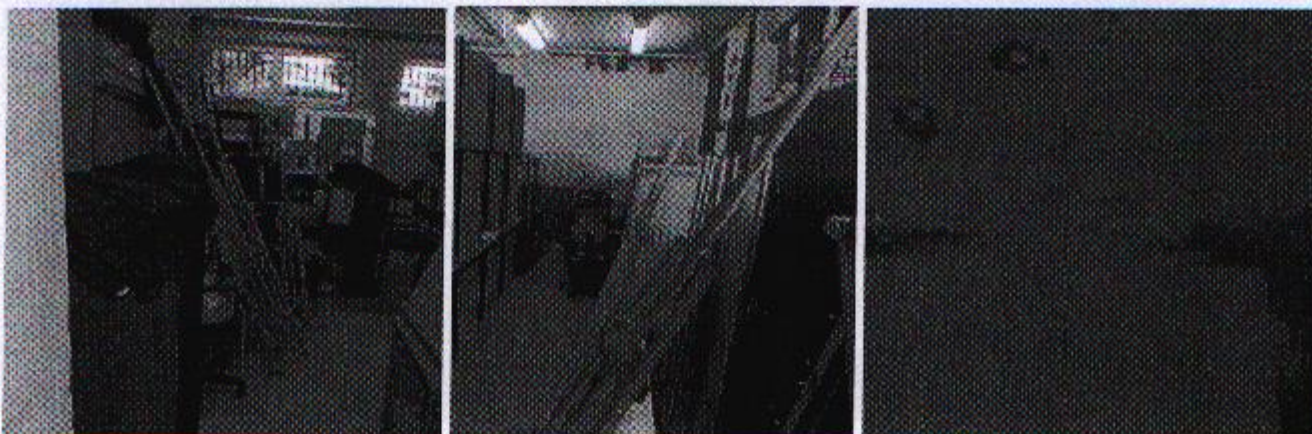
Wysokość pomieszczeń pracy, kubatura oraz powierzchnia przypadająca na jednego pracownika zgodna z przepisami.

Pracownikom gospodarczym zapewniono pomieszczenia do higienicznego spożywania posiłków i przechowywania odzieży odpowiednio wyposażone.

W apteczce pierwszej pomocy w pomieszczeniu portierni brak środków dezynfekcyjnych. To samo dotyczy dwóch apteczek w pracowniach gastronomicznych.

W pomieszczeniu magazynowym w suterenie, gdzie magazynowane są stoły, krzesła, inne meble i elementy dekoracji - niestabilne składowane są stojaki drewniane – stwarza to zagrożenie wypadkowe.

Uszkodzona wykładzina PCV na posadzce w wejściu do pomieszczenia warsztatowo – socjalnego dla woźnych.

Maszyny i urządzenia techniczne, stanowiska pracy

Pracownikom gospodarczym zapewniono narzędzia pracy – w pomieszczeniu gospodarczym zapewniono ład i porządek w szafie narzędziowej znajdują się różnego rodzaju elektronarzędzia (wiertarki, wyrzynarki, szlifierki kątowe, narzędzia ręczne itp.).

W pomieszczeniu woźnych nie stwierdzono użytkowania jakiegokolwiek sprzętu spawalniczego. Urszula Bugla - kierownik gospodarczy jednoznacznie i stanowczo oświadczyła, że w szkole nie wykonuje się prac spawalniczych związanych m.in. z naprawą krzesel lub stołów. Uszkodzone elementy wyposażenia klas są magazynowane i przy zgromadzeniu ich większej ilości wywożone na złom.

W dniach kontroli nie stwierdzono przypadków przekroczenia dopuszczalnych norm dźwigania przy ręcznym transporcie.

Nie okazano oceny warunków pracy na stanowiskach pracy, wyposażonych w monitory ekranowe.

Urządzenia i instalacje energetyczne

Okazano protokół nr. 21A/2014 z dnia 31.03.2014r przedstawiający wyniki pomiarów elektrycznych z badania i pomiarów skuteczności ochrony przeciwporażeniowej poprzez samoczynne wyłączenie zasilania, badania wyłączników różnicowoprądowych, badania stanu rezystancji izolacji w obwodach instalacji elektrycznej w układzie TN-C. Pomiary wykonane zostały przez Romana Magiera upr. Nr E/670/208/10. Z przedstawionej dokumentacji wynika, że zapewniona jest skuteczna ochrona przeciwporażeniowa.

Urządzenia podlegające Urzędowi Dozoru Technicznego

W zakładzie eksploatuje się urządzenia poddoporowe:

- Stały zbiornik ciśnieniowy - naczynie wzbiorcze (nr fabr:000233/05, rok produkcji 2005) o objętości 150 dm³ i ciśnieniu max. 0,6 MPa, posiada decyzję UDT dopuszczającą do eksploatacji. Okazano książkę rewizyjną, w której znajduje się decyzja Urzędu Dozoru Technicznego z dnia 13.11.2014r, dopuszczająca do eksploatacji, ważna do 30.11.2018r.
- Stały zbiornik ciśnieniowy – Kocioł wodny WG J-S (nr fabr:05468/2005, rok produkcji 2005) o objętości 510 dm³ i ciśnieniu max. 0,6 MPa, posiada decyzję UDT dopuszczającą do eksploatacji. Okazano książkę rewizyjną, w której znajduje się decyzja Urzędu Dozoru Technicznego z dnia 13.11.2014r, dopuszczająca do eksploatacji, ważna do 30.11.2016r.
- Stały zbiornik ciśnieniowy – Kocioł wodny WG J-S (nr fabr:05075/2005, rok produkcji 2005) o objętości 510 dm³ i ciśnieniu max. 0,6 MPa, posiada decyzję UDT dopuszczającą do eksploatacji. Okazano książkę rewizyjną, w której znajduje się decyzja Urzędu Dozoru Technicznego z dnia 13.11.2014r, dopuszczająca do eksploatacji, ważna do 30.11.2016r.

Nadzór i kontrola stanu bhp, służba bhp

Pracodawca zapewnił wykonywanie zadań służby bhp w zakładzie – zlecono specjalście spoza zakładu Grzegorzowi Pigule – specjalście ds. bhp – okazano umowę z dnia 31.12.2014r na okres od 2.01.2015r do 31.12.2015r na pełnienie obowiązków ds. bhp.

Pracodawca nie udokumentował działań służby bhp np. protokołów z przeprowadzonych przeglądów stanowisk pracy, praktycznej roli bhp w zakładzie, porównania

przeprowadzania szkoleń wstępnych i okresowych oraz sporządzania dokumentacji powypadkowych.

Służba medycyny pracy.

W dniu 17.12.2014 zawarto umowę w zakresie prowadzenia badań profilaktycznych pracowników ze Przychodnią Medycyny Pracy OVIKOR z Radlina – umowa zawarta została na czas określony od 2.01.2015r do 31.12.2015r.

Druk ZUS IWA

Pracodawca okazał kontrolującemu druk ZUS P IWA informacje o danych do ustalenia składki na ubezpieczenie wypadkowe 01.2014 który został wypełniony z datą 26.01.2015r.- W informacji podano liczbę ubezpieczonych: 113. W pkt IV Zestawienie danych do ustalenia kategorii ryzyka dla płatnika składki podano: liczba poszkodowanych w wypadkach przy pracy ogółem: 1, liczba poszkodowanych w wypadkach przy pracy śmiertelnych i ciężkich: 0, liczba zatrudnionych w warunkach zagrożenia: 0. Druk ZUS P IWA został przekazany do ZUS terminowo.

Składki na Fundusz Pracy

Pracodawca dopełnił obowiązku opłacania comiesięcznych składek na Fundusz Pracy.

Składki na Fundusz Pracy opłacane są w przewidzianym przepisami terminie.

Terminy i wysokość składek przekazanych do ZUS przedstawia poniższa tabela:

Miesiąc	Termin płatności	Kwota FP+FGSP	Termin zapłaty
Lipiec 2015r	do 5.08.2015r.	████████ zł	4.08.2015r.
Sierpień 2015r	do 7.09.2015r.	████████ zł	2.09.2015r.
Wrzesień 2015r	do 5.10.2015r.	████████ zł	5.10.2015r.
Październik 2015r	do 5.11.2015r.	████████ zł	4.11.2015r.

Wypadki przy pracy

Z rejestru wypadków wynika, że w zakładzie w ciągu ostatnich 3 lat wydarzył się 1 wypadek w pracy w 2014r – ██████████ zatrudniona na stanowisku sprzątaczkę doznała złamania nadgarstka lewego w wyniku upadku na śliskiej posadzce.

3. W czasie kontroli wydano:

a/ decyzji ustnych: 3,

b/ poleceń:

Wykaz(y) wydanych decyzji ustnych i/lub poleceń stanowi(a) ^(**) załącznik(i) nr 2 do protokołu.

4. W czasie kontroli sprawdzono/nie sprawdzano ^(**) tożsamość:

(dane osoby legitymowanej oraz określenie czasu, miejsca i przyczyny legitymowania)

5. W czasie kontroli pobrano/nie pobrano ^(**) próbki surowców i materiałów używanych, wytwarzanych lub powstających w toku produkcji:

6. W czasie kontroli udzielono/nie udzielono ^(**) porad:

- z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy: 5,
- z zakresu prawnej ochrony pracy: 3,
- w tym z zakresu legalności zatrudnienia: 1.

7. Do protokołu załącza się/nie załącza się ^(**) załączników: 2, stanowiących składową część protokołu:

Załącznik nr 1. kopia druku ZUS P IWA za 2014r

(wyszczególnienie załączników)

8. Kontrolę przeprowadzono w obecności:

Weroniki Odrozek - specjalisty ds kadr, tel. [REDACTED]

Urszuli Bugla - kierownika gospodarczego, tel. [REDACTED]

9. Protokół sporządzono w 2 egzemplarzach.

10. Omówienie dokonanych w protokole poprawek, skreśleń i uzupełnień

.....
.....

STARSZY INSPEKTOR PRACY

mgr inż. Jacek Bijok

Na tym protokół zakończono.

Wodzisław Śląski, dnia 03.12.2015

(podpis i pieczęć inspektora pracy)

W dniu 03.12.2015 otrzymałem jeden egzemplarz protokołu.

Zespół Szkół Ekonomicznych
im. Oskara Langego
DYREKTOR ul. Szkolna 1, 44-300 Wodzisław Śl.
tel. (32) 455 22 70
mgr *Mania Lach* tel./fax (32) 455 40 56

(podpis i pieczęć osoby reprezentującej podmiot kontrolowany)

Pouczenie:

1. O realizacji decyzji ustnych i poleceń należy z upływem określonych w decyzjach i poleceniach terminów powiadomić inspektora pracy (art. 35 ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy).

2. Podmiotowi kontrolowanemu przysługuje prawo złożenia wniosku o objęcie tajemnicą przedsiębiorstwa informacji zawartych w protokole kontroli.

Do protokołu ~~złożono wniosek~~/nie złożono wniosku. (**)

Wniosek stanowi załącznik nr do protokołu kontroli. (**)

3. Podmiotowi kontrolowanemu przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń do ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia należy zgłosić na piśmie w terminie 7 dni od dnia przedstawienia protokołu. Odmowa podpisania protokołu nie stanowi przeszkody do zastosowania przez inspektora pracy stosownych środków prawnych.

Do ustaleń zawartych w protokole zastrzeżenia wniesiono/nie wniesiono/zostaną wniesione (**)
do dnia

Zastrzeżenia stanowią załącznik nr do protokołu kontroli. (**)

Ustosunkowanie się inspektora pracy do wniesionych zastrzeżeń do protokołu:

.....
.....
.....

W wyniku uwzględnienia zażalenia na postanowienie inspektora pracy o zachowaniu w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości pracownika lub osoby protokół przesłuchania został zniszczony (art. 23 ust. 5 ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy).^(**)

DYREKTOR

Maria Łach

(podpis i pieczęć osoby reprezentującej podmiot kontrolowany)

Zespół Szkół Ekonomicznych
im. Oskara Langego
ul. Szkolna 1, 44-300 Wodzisław Śl.
tel. (32) 455 22 70
tel./fax (32) 455 40 56

STARSZY INSPEKTOR PRACY

J.
mgr inż. Jacek Bijok

(podpis i pieczęć inspektora pracy)

Wodzisław Śl. 3.12.2015
(miejsce i data podpisania protokołu)

^(*) – odpowiednią pozycję zaznaczyć

^(*) – niepotrzebne skreślić

[JB]

(pieczęć nagłówkowa inspektora pracy)

Nr rej. 040175-5317-K025-PI/16

Zespół Szkół Ekonomicznych
im. Oskara Langego w Wodzisławiu Śl.

Wpłynęło dnia 08.04.2016r

Nr z rejestru PP 690.2016r

Znak sprawy: UE.0910.8.2016

Podpis

PROTOKÓŁ KONTROLI

pracodawcy^(*) przedsiębiorcy niebędącego innego podmiotu^(*)
pracodawcą^(*)

wydzielonej jednostki organizacyjnej: pracodawcy^(*) przedsiębiorcy niebędącego
pracodawcą^(*)

REGON: 27667138700000

NIP: 6471772082

Na podstawie art. 24 ust. 1, w związku z art. 31 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (Dz.U. z 2015 poz. 640)

Starszy inspektor pracy - mgr inż. Jacek Bijok

(tytuł służbowy oraz imię i nazwisko inspektora pracy)

działający w ramach terytorialnej właściwości Okręgowego Inspektoratu Pracy w Katowicach
przeprowadził kontrolę w:

ZESPÓŁ SZKÓŁ EKONOMICZNYCH IM.OSKARA LANGEGO W WODZISŁAWIU ŚLĄSKIM

(nazwa podmiotu kontrolowanego)

44-300 WODZISŁAW ŚLĄSKI, UL. SZKOLNA 1

(adres podmiotu kontrolowanego)

(nazwa wydzielonej jednostki podmiotu kontrolowanego)^(*)

(adres wydzielonej jednostki podmiotu kontrolowanego)^(*)

MARIA LACH, tel. [REDAKTOWANE]

(imię i nazwisko osoby reprezentującej podmiot kontrolowany)

DYREKTOR

(nazwa organu reprezentującego podmiot kontrolowany)^(*)

Data rozpoczęcia działalności przez podmiot kontrolowany: 1974r;
data objęcia stanowiska przez osobę lub powołania organu reprezentującego podmiot kontrolowany: 09.2013r

Kontrolę przeprowadzono w dniu(ach):

08.04.2016 r.

(oznaczenie dni, w których przeprowadzono kontrolę)

Liczba:pracujących: 108, w tym:

- na podstawie umów cywilno-prawnych: 1,
- osób prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą: 0,
- cudzoziemców: 0,
- zatrudnionych w ramach stosunku pracy: 107, w tym kobiet: 83, młodocianych: 1, niepełnosprawnych: 0,

w kontrolowanym podmiocie.

Data poprzedniej kontroli: 1,2,3.12.2015r.

Cel kontroli:

- Sprawdzenie wykonania decyzji wydanych podczas ostatniej kontroli Państwowej Inspekcji Pracy.
- Kontrola środków ochrony indywidualnej w zakresie oceny ich zgodności z wymaganiami zasadniczymi – działania realizowane w ramach nadzoru rynku.

Informacje ogólne

Kontrolę rozpoczęto po okazaniu legitymacji służbowej, bez uprzedniego zawiadomienia, oraz bez upoważnienia do przeprowadzenia kontroli – ze względu na charakter działalności Zespołu Szkół Ekonomicznych w Wodzisławiu Śląskim spełnienie ww. warunków nie jest wymagane. Podmiot kontrolowany nie jest przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

W dniu rozpoczęcia kontroli poproszono dyrektorkę szkoły o poinformowanie przedstawicieli działających w ZSE organizacji związkowych, tj:

- Związku Nauczycielstwa Polskiego,
- NSZZ „Solidarność”,

o możliwości uzyskania w informacji o tematyce i zakresie kontroli, a także zgłoszenia uwag oraz uzyskania informacji o wynikach kontroli i podjętych decyzjach, które to prawo wynika z art. 29 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007r. o Państwowej Inspekcji Pracy.

W czasie kontroli żaden z przedstawicieli działających w zakładzie organizacji związkowych nie wyraził chęci spotkania z kontrolującym.

Okazano książkę kontroli przedsiębiorcy w której kontrolujący dokonał wpisu o terminie rozpoczęcia kontroli i zakresie kontroli.

1. W czasie kontroli sprawdzono realizację uprzednich decyzji i wystąpień organów Państwowej Inspekcji Pracy oraz wniosków, zaleceń i decyzji organów kontroli i nadzoru nad warunkami pracy:

Podczas poprzedniej kontroli PIP wydano nakaz pisemny z dnia 3.12.2015r Nr rej. 04175-5317-K107-Nk01/15 zawierający 4 decyzje, których realizacja przedstawia się następująco:

Decyzja nr 1. Opracować szczegółowe programy szkoleń z zakresu bhp przeprowadzanych w zakładzie, określających szczegółową tematykę, formy realizacji i czas trwania szkolenia, dla poszczególnych grup stanowisk.

Termin wykonania decyzji upłynął w dniu: 31.12.2015 – wykonano.

Decyzja nr 2. Dostarczyć nieodpłatnie

odzież i obuwie robocze, zgodnie z opracowanymi w zakładzie zasadami przydziału odzieży i obuwia roboczego.

Termin wykonania decyzji upłynął w dniu: 31.12.2015 – wykonano.

Decyzja nr 3. Uzyskać i udostępnić pracownikom karty charakterystyki substancji chemicznych stosowanych do mycia i dezynfekcji – płynów Domestos, Tytan, Sidolux, Silux

Termin wykonania decyzji upłynął w dniu: 17.12.2015 – wykonano.

Decyzja nr 4. Dokonać oceny warunków pracy na stanowiskach pracy wyposażonych w monitory ekranowe.

Termin wykonania decyzji upłynął w dniu: 31.12.2015 – wykonano.

Po zakończeniu poprzedniej kontroli wydano wystąpienie z dnia 3.12.2015r Nr rej. 04175-5317-K107-Ws01/15 zawierające 7 wniosków. Realizacja przedstawia się następująco:

Wniosek nr 1. Bezwzględne przestrzeganie terminów poddawania pracowników okresowym badaniom lekarskim celem potwierdzenia braku przeciwwskazań zdrowotnych do pracy na zajmowanym stanowisku – przyjęto do realizacji w przyszłości.

Wniosek nr 2. Terminowe przeprowadzanie szkoleń okresowych z zakresu bhp, tj. w okresie nie przekraczającym jednego roku od momentu zatrudnienia, oraz po przepracowaniu kolejnych 3 - 6 lat przez danego pracownika – przyjęto do realizacji w przyszłości.

Wniosek nr 3. Zgłaszanie pracowników do ubezpieczenia społecznego w obowiązującym terminie – przyjęto do realizacji w przyszłości.

Wniosek nr 4. Prowadzenie szkoleń wstępnych z zakresu bhp - wstępnych i stanowiskowych - zgodnie z opracowanymi szczegółowymi programami szkoleń i w wymagalnym minimalnym czasie ich trwania – przyjęto do realizacji w przyszłości.

Wniosek nr 5. Zapewnienie organizacji pracy w ten sposób, aby zaprzestać rozpoczynanie prac

pracę w godzinach ponadwymiarowych i nadliczbowych – przyjęto do realizacji w przyszłości.

Wniosek nr 6. Zidentyfikowanie wszystkich zagrożeń występujących na stanowisku pracy w ocenie ryzyka zawodowego na stanowisku pracy sprzątaczką – wykonano.

Wniosek nr 7. Zapewnienie właściwego funkcjonowania służby bhp w zakładzie, w szczególności dopilnowanie większego zaangażowania osoby sprawującej te obowiązki w dokonywanie kontroli warunków pracy – wykonano.

2. W czasie kontroli stwierdzono co następuje:

Kontrola środków ochrony indywidualnej w zakresie oceny ich zgodności z wymaganiami zasadniczymi – działania realizowane w ramach nadzoru rynku.

Kontrolę przeprowadzono w zakresie określonym § 2 i § 3 ust. 3 pkt 1 załącznika nr 1, do zarządzenia nr 12/13 Głównego Inspektora Pracy z dnia 27 czerwca 2013 w sprawie ustalenia szczegółowych zasad przeprowadzania przez organy Państwowej Inspekcji Pracy, będące organami wyspecjalizowanymi w rozumieniu ustawy o systemie oceny zgodności, kontroli wyrobów wprowadzonych do obrotu.

Kontrola obejmowała spełnienie wymagań zasadniczych dla środków ochrony indywidualnej – rękawic ochronnych, wynikających z rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005 r, w sprawie zasadniczych wymagań dla środków ochrony indywidualnej (Dz. U. Nr 259, poz. 2173) implementującego do prawa krajowego dyrektywę 89/686/EWG Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie środków ochrony indywidualnej.

Przedmiotem kontroli było sprawdzenie dokumentów w tym;

- deklaracji zgodności,
- oznakowanie
- instrukcji użytkownika dostarczonej użytkownikowi.

Rękawice ochronne SUMMI GREEN – Summitech Professional GT-F-07C

Rękawice wykonane z nitrilu, wewnątrz wyścielone naturalnym flokiem, długość rękawicy: 330 mm, grubość: 0,38 mm, przeznaczone są do ochrony rąk przed zagrożeniami chemicznymi oraz mechanicznymi, III kategorii użytkowania, zgodne z normami EN374-3 (poziom odporności: AJKL), EN388 (poziom odporności: 4101) i EN420.

Producentem powyższych rękawic (zgodnie z wystawioną deklaracją zgodności) jest POLSTAR, 75-734 Koszalin, ul. H. Modrzejewskiej 52, tel.(94)3419820 / (94)3419888, e-mail: kraj@polstar.com.pl.

Wyrób pakowany w workach foliowych po 1 sztuce, opakowanie zbiorcze zawiera 120 sztuk do których dołączana jest instrukcja użytkownika.

Oznakowanie rękawicy

Na rękawicach naniesiono następujące oznakowanie: znak CE z podaniem nr jednostki notyfikowanej (0120), piktogram symbolizujący ochronę przed zagrożeniami mechanicznymi wraz ze stopniami wytrzymałości (4 – ścieranie, 1 – przecięcie, 0 – rozdarcie, 1 – przekłucie), oraz odporność na czynniki chemiczne z podaniem kodów literowych (A – Metanol, J – n-heptan, K – Wodorotlenek sodu 40%, L – Kwas siarkowy 96%), a także odporność na czynniki biologiczne (na przenikanie mikroorganizmów).

Nr norm EN 388, EN 347-3, EN374-2.

Naniesiono także piktogram oznaczający, że rękawica nadaje się do kontaktu z żywnością.

Na rękawicy znajduje się nazwa Summitech Professional GT-F-07C i rozmiar rękawicy 10.

Deklaracja zgodności

Kontrolującemu przedstawiono deklarację zgodności sporządzoną w języku polskim przez dostawcę rękawic, tj. POLSTAR, 75-734 Koszalin, ul. H. Modrzejewskiej 52.

Deklaracja zgodności WE zawiera:

- 1) nazwę i adres producenta
- 2) opis środka ochrony indywidualnej, w szczególności z podaniem nazwy, typu;
- 3) oświadczenie, że środek ochrony indywidualnej jest zgodny z postanowieniami niniejszego rozporządzenia oraz z normami zharmonizowanymi, o ile zostały zastosowane;
- 4) oświadczenie, że nowy środek ochrony indywidualnej jest identyczny ze środkiem ochrony indywidualnej będącym przedmiotem certyfikatu oceny typu WE z podaniem numeru certyfikatu, wydanego przez jednostkę notyfikowaną z podaniem nazwy, adresu i numeru jednostki notyfikowanej;
- 5) oświadczenie, że nowy środek ochrony indywidualnej podlega procedurze określonej w § 41 pod nadzorem jednostki notyfikowanej z podaniem nazwy, adresu i numeru jednostki notyfikowanej;
- 6) miejsce i datę jej sporządzenia;
- 7) imię i nazwisko osoby upoważnionej do złożenia podpisu w imieniu producenta albo jego upoważnionego przedstawiciela.

Instrukcja obsługi

Użytkownikowi dostarczono instrukcję dla użytkowników środków ochrony CE kat. III opracowaną w języku polskim.

Instrukcja zawiera:

- 1) nazwę i adres producenta;
- 2) sposób przechowywania, używania, czyszczenia, konserwacji, obsługi i dezynfekcji środków ochrony indywidualnej;
- 3) informację o:
 - a) zalecanych przez producenta środkach czyszczących, konserwujących i dezynfekujących,
 - b) skuteczności ochrony wynikającej z badań technicznych wykonanych w celu sprawdzenia poziomów lub klas ochrony, którymi charakteryzują się środki ochrony indywidualnej,
 - c) klasie ochrony dla różnych poziomów zagrożeń i związanych z tym ograniczeń używania środków ochrony indywidualnej,
 - d) rodzaju opakowania właściwego do ich bezpiecznego transportu;
- 4) datę ważności lub okres trwałości środków ochrony indywidualnej;
- 5) objaśnienie wszelkich oznaczeń;
- 6) nazwę, adres i numer identyfikacyjny jednostki notyfikowanej uczestniczącej w procesie oceny zgodności środków ochrony indywidualnej.

Zawarte informacje w instrukcji są spójne z wystawioną deklaracją zgodności.

Całą treść instrukcji zamieszczono na powierzchni 1/3 kartki formatu A4, tak małą czcionką, że nie jest możliwe jej odczytanie bez szkła powiększającego (wysokość czcionki ok. 1 mm).

3. W czasie kontroli wydano:

a/ decyzji ustnych: ,

b/ poleceń: .

Wykaz(y) wydanych decyzji ustnych i/lub poleceń stanowi(a)^(*) załącznik(i) nr do protokołu.

4. W czasie kontroli sprawdzono/nie sprawdzano^(*) tożsamość:

(dane osoby legitymowanej oraz określenie czasu, miejsca i przyczyny legitymowania)

5. W czasie kontroli pobrane/nie pobrano^(*) próbki surowców i materiałów używanych, wytwarzanych lub powstających w toku produkcji:

6. W czasie kontroli udzielono/~~nie udzielono~~^(*) porad:

- z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy: 2,
- z zakresu prawnej ochrony pracy: 0,
w tym z zakresu legalności zatrudnienia: 0.

7. Do protokołu załącza się/~~nie załącza się~~^(*) załączników: 1, stanowiących składową część protokołu:

Załącznik nr 1. Protokół kontroli wyrobu - rękawic ochronnych SUMMITECH

(wyszczególnienie załączników)

8. Kontrolę przeprowadzono w obecności:

Weroniki Odrozek - specjalisty ds kadr, tel. [REDACTED]

Urszuli Bugla - kierownika gospodarczego, tel. [REDACTED]

9. Protokół sporządzono w 2 egzemplarzach.

10. Omówienie dokonanych w protokole poprawek, skreśleń i uzupełnień

.....

.....

STARSZY INSPEKTOR PRACY

Na tym protokół zakończono.

Wodzisław Śląski, dnia 08.04.2016

mgr inż. Jacek Bijok

(podpis i pieczęć inspektora pracy)

W dniu 08.04.2016 otrzymałem jeden egzemplarz protokołu.

DYREKTOR
mgr Maria Lach

Zespół Szkół Ekonomicznych
im. Oskara Langego
ul. Szkolna 1, 44-300 Wodzisław Śl.
tel. (32) 455 22 70
tel./fax (32) 455 40 56

(podpis i pieczęć osoby reprezentującej podmiot kontrolowany)

Pouczenie:

1. O realizacji decyzji ustnych i poleceń należy z upływem określonych w decyzjach i poleceniach terminów powiadomić inspektora pracy (art. 35 ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy).
2. Podmiotowi kontrolowanemu przysługuje prawo złożenia wniosku o objęcie tajemnicą przedsiębiorstwa informacji zawartych w protokole kontroli.

Do protokołu ~~złożono wniosek~~/nie złożono wniosku. (*)

Wniosek stanowi załącznik nr _____ do protokołu kontroli. (*)

3. Podmiotowi kontrolowanemu przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń do ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia należy zgłosić na piśmie w terminie 7 dni od dnia przedstawienia protokołu. Odmowa podpisania protokołu nie stanowi przeszkody do zastosowania przez inspektora pracy stosownych środków prawnych.

Do ustaleń zawartych w protokole zastrzeżenia ~~wniesiono~~/nie wniesiono/zostaną wniesione^(**)
de dnia

Zastrzeżenia stanowią załącznik nr do protokołu kontroli. ^(**)

Ustosunkowanie się inspektora pracy do wniesionych zastrzeżeń do protokołu:

.....
.....
.....
.....

W wyniku uwzględnienia zażalenia na postanowienie inspektora pracy o zachowaniu w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości pracownika lub osoby protokół przesłuchania został zniszczony (art. 23 ust. 5 ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy).^(**)

DYREKTOR
Maria Łach

Zespół Szkół Ekonomicznych
im. Oskara Langego
ul. Szkolna 1, 44-300 Wodzisław Śl.
tel. (32) 455 22 70
tel./fax (32) 455 40 56

.....
(podpis i pieczęć osoby reprezentującej podmiot kontrolowany)

STARSZY INSPEKTOR PRACY

mgr inż. Jacek Bijok

.....
(podpis i pieczęć inspektora pracy)

Wodzisław Śl, skł 8.04.2016r.
.....
(miejsce i data podpisania protokołu)

☐ – odpowiednią pozycję zaznaczyć
☑ – niepotrzebne skreślić
[JB]